

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 11 » 01 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»,
023.00.03 «Декоративне мистецтво»

Київ – 2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Пр. № 3096/21
Григорук
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 21 » 2021 р.

Розробник: Барбалат Олександра Володимирівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Барбалат Олександра Володимирівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «20» січня 2021 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» «__» _____ 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Анастасія ВАРИВОНЧИК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.03 «Декоративне мистецтво» «__» _____ 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.03 «Декоративне мистецтво» Ольга КОНОВАЛОВА

Робочу програму перевірено «__» _____ 2021 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	Обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60			
Курс	4			
Семестр	7	8	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	-	1	-	-
Обсяг кредитів	-	2	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	-	60	-	-
Аудиторні	-	42	-	-
Модульний контроль	-	-	-	-
Семестровий контроль	-	15	-	-
Самостійна робота	-	3	-	-
Форма семестрового контролю	-	екзамен	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомлення студентів з основами ювелірного мистецтва. Серед розмаїття технік обробки художнього металу, зокрема – ювелірних технік, студенти отримують перші основи окремих технік, ознайомлюючись з найзначнішими етапами створення ювелірного твору в різних техніках художньої обробки металу, передусім – техніці емальєрства.

Завдання навчальної дисципліни:

- Дати студентам уявлення про розмаїття технік обробки металу;
- Ознайомити з різновидами творів ювелірної галузі, їх типологією;
- Дати основи створення витвору певного типу, ознайомити з головними етапами створення виробу;
- Навчити студентів розуміти сутність та складності виготовлення ювелірних виробів;
- Сформувати навички ведення ювелірної справи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Світоглядна: здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю.
	ЗК 5	Креативність: здатність проявляти творчий підхід в розробці ідей і в досягненні цілей досліджень.
	ЗК 6	Вирішення проблем: здатність справлятися зі стресом і ефективно вирішувати практичні завдання; здатність до конструктивної критики й самокритики

	ЗК 7	Самоосвітня: Здатність працювати самостійно, розробляти стратегії та керувати часом. Здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати досліджень та представляти результат вчасно.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 2	Базові знання законів і правил композиції. Володіти законами композиції під час виконання творчої роботи у галузі декоративного, образотворчого мистецтва.
	ФК 3	Володіти образно-асоціативною мовою при створенні художнього образу, демонструвати розвинену творчу уяву.
	ФК 6	Мати практичні навички використання відповідного технічного устаткування в творчих майстернях.
	ФК 10	Мати знання з техніки безпеки по використанню механізмів і пристроїв, що забезпечують практичну роботу у творчих майстернях.
	ФК 13	Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, техніки й технології; використовуючи здобуті знання.
	ФК 14	Здатність використовувати відповідну фахову термінологію в усній та письмовій формах рідною мовою чи іноземною.

3. Результати навчання за дисципліною

Студент повинен знати:

- основні ювелірні техніки;
- матеріали, що застосовуються при виготовленні виробу в техніках емальєрства;
- особливості литва з бронзи;
- етапи виготовлення литого ювелірного виробу;
- техніку безпеки при роботі з литвом, роботі в емальєрстві;
- типологію ювелірних виробів.

вміти:

- визначати типологічну приналежність ювелірних виробів;
- створювати ескізи для ювелірних виробів у начерковій манері враховуючи технологічні особливості виготовлення їх у матеріалі;
- виготовляти воскові моделі для виробів у техніці бронзового литва;
- створити модель для виробу у техніці перегородчастої гарячої емалі на сталі та бронзі;
- провести завершальні етапи виготовлення виробу: монтування та обробка.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціальні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.

ПРН 2	Здатність продемонструвати базові знання та розуміння основ декоративного та образотворчого мистецтва: законів композиції, колористики, пластики і пропорцій об'ємів та фігур на площині та в просторі.
ПРН 3	Здатність продемонструвати на практиці набуті знання шляхом виконання творчої роботи в галузі декоративного і образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура) з урахуванням спеціалізацій (художня кераміка, дизайн ювелірних виробів)
ПРН 5	Здатність до навчання й самостійної науково-дослідної діяльності, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 6	Уміння виконувати оригінальні творчі проекти, проводити майстер-класи.
ПРН 7	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 8	Здатність вести креативну мистецьку діяльність. Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.
ПРН 9	Уміння працювати з матеріалами та інструментами, що забезпечують високу фахову якість виконання творів декоративного і образотворчого мистецтва
ПРН 11	Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 13	Здатність володіти базовими знаннями з техніки безпеки під час роботи у майстернях.
ПРН 14	Оволодіння робочими навичками працювати самостійно (дипломна робота), або в творчій групі (участь у виставкових проектах), уміння отримати результат в рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Техніки художньої обробки металу (ювелірне мистецтво)							
Тема 1. Ескізування як основний з підготовчих етапів створення ювелірного виробу. Обрання технологічного шляху створення ювелірного виробу	9			6			3
Тема 2. Виготовлення воскової моделі ювелірного виробу	8			8			
Тема 3. Технічні особливості литва в бронзі	10			10			
Тема 4. Техніка перегородчастої гарячої емалі на бронзі та сталі	10			10			
Тема 5. Монтування та фінальна обробка ювелірного виробу	8			8			
<i>Модульний контроль</i>							
Разом	45			42			3
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>	15						
<i>Усього</i>	60			42			3

5. Програма навчальної дисципліни

Техніки художньої обробки металу (ювелірне мистецтво)

Тема 1. Ескізування як основний з підготовчих етапів створення ювелірного виробу. Обрання технологічного шляху створення ювелірного виробу (6 год.)

Виявлення рівня підготовки студентів з метою виявлення потенційних здібностей для роботи в галузі ювелірного мистецтва. Стадія ескізування, шлях проектної графіки.

Виконання ескізів майбутнього ювелірного виробу, обрання типу твору, його функціональної приналежності, композиційного вирішення, колориту, технологічного шляху втілення в матеріалі.

Література основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Література додаткова: [1], [2], [3], [4], [5], [6].

Тема 2. Виготовлення воскової моделі ювелірного виробу (8 год.)

Обрання типу воску, підготовка модельного воску для виготовлення

моделі майбутнього виробу. Ознайомлення з принципами роботи з воском, його пластичними властивостями, методами роботи з об'ємом з урахуванням кінцевої мети. Як основне завдання – виготовлення завершеної воскової моделі для подальшого переведення в метал.

Література основна: [3], [4], [5].

Література додаткова: [1], [2], [3], [4], [5], [6].

Тема 4. Технічні особливості литва в бронзі (10 год.)

Ознайомлення з технікою та технологією бронзового литва. Вивчення властивостей матеріалу, технологічних особливостей литва, складностей та специфіки бронзи як матеріалу для виготовлення ювелірного виробу в обраній техніці. Виготовлення бронзової литої основи ювелірного виробу для подальшої роботи в техніці емалі.

Література основна: [3], [4], [5].

Література додаткова: [1], [2], [3], [4], [5], [6].

Додаткові ресурси: [1], [2], [3].

Тема 5. Техніка перегородчастої гарячої емалі на бронзі та сталі (10 год.)

Знайомство з типами емалей, колористичними особливостями, взаємодією різних типів емалей з різними металами. Вивчення технологічних особливостей перегородчастої гарячої емалі, виготовлення виробу на основі відлитої заздалегідь заготовки під емаль.

Література основна: [4], [5].

Література додаткова: [1], [2], [3], [5], [6].

Додаткові ресурси: [2], [3].

Тема 6. Монтування та фінальна обробка ювелірного виробу (8 год.)

Монтування підготовлених елементів майбутнього ювелірного виробу, перетворення їх на цілісну форму, готовий виріб. Обробка готового виробу, завершення роботи.

Література основна: [3], [4], [5].

Література додаткова: [1], [2], [3], [4], [5], [6].

Додаткові ресурси: [1], [2], [3].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	21	21
Відвідування лабораторних занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	21	210
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	Не передбачено навчальним планом	
Разом		236	
Максимальна кількість балів:		236	
Розрахунок коефіцієнта:		$236 : 60 = 3,93$	
Екзамен:		40	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I. Техніки художньої обробки металу (ювелірне мистецтво)						
№ з/п	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Ескізування як основний з підготовчих етапів створення ювелірного виробу. Обрання технологічного шляху створення ювелірного виробу	Розробити кілька варіантів ескізів різних типів ювелірних виробів для визначення власних вподобань у ювелірному мистецтві. Після консультації з викладачем обрати один ескіз для подальшої розробки, запропонувати кілька варіантів колористичного рішення.	8	основна: [1], [2], [3], [4], [5]. додаткова: [1], [2], [3], [4], [5], [6].	Практичне заняття	5
Всього			3			5

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання – 1 б.;
2. повнота обсягу виконання – 1 б.;

3. якість виконання – 1 б.;
4. самостійність виконання – 1 б.;
5. виявлення творчого підходу – 1 б.

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.*

З дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» не передбачено проведення модульного контролю.

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання*

У 8 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» проводиться у практичній формі. Завданням семестрового контролю є створення авторського ескізу роботи з художнього металу з експлікацією до нього з зазначенням прогнозованих матеріалів втілення, технічно-технологічних особливостей реалізації.

Критерії оцінювання семестрового контролю

Критерії оцінювання іспиту	Максимальна кількість балів
Студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, виконує екзаменаційну роботу відповідно поставленому завданню; робота має гармонійні та довершені кольорові співвідношення, виконана з дотриманням усіх технічно-технологічних правил та демонструє високий рівень професійного володіння знаннями технології художнього металу зокрема технік емалювання поверхні в процесі створення ескізу роботи (емалювання зразків: «перетинчаста», «виїмчаста», «вільна»), вміння використовувати їх зображально-виражальні можливості	36-40
Студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні помилки, виконує екзаменаційну роботу відповідно поставленому завданню, але робота має не достатньо довершені кольорові співвідношення. Студент допустив несуттєві технічно-технологічні неточності в виконанні ескізу роботи з художнього металу (емалювання зразків: «перетинчаста», «виїмчаста», «вільна»)	26-35
Студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає помилки, виконує екзаменаційну роботу відповідно поставленому завданню, робота має не достатньо довершені співвідношення в рисунку особливостей емальованої поверхні, інших матеріалів. Студент допустив певні технічно-технологічні неточності в виконанні ескізу роботи з художнього металу (емалювання зразків: «перетинчаста», «виїмчаста», «вільна»)	21-25
Ставиться за не дуже вдале експонування авторського ювелірного виробу, відсутність фотоматеріалу з фіксацією виробу, неякісне освітлення виробу, відсутність грамотної експлікації	16-20
Студент володіє меншою частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, виконує екзаменаційну роботу з суттєвими формальними похибками, допускає технічно-технологічні помилки, що	11-15

відображаються на якості і зовнішньому вигляді ескізів роботи з художнього металу (емалювання зразків: «перетинчаста», «виїмчаста», «вільна»)	
Студент володіє незначною частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, виконує екзаменаційну роботу з грубими формальними похибками, робота не завершена	6-10
Студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, при виконанні роботи допущені грубі помилки, що принципово спотворюють поставлене завдання, робота відсутня	0-5

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю і екзамену

У 8 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» проводиться у практичній формі. Завданням семестрового контролю є створення авторського ескізу роботи з художнього металу з експлікацією до нього з зазначенням прогнозованих матеріалів втілення, технічно-технологічних особливостей реалізації.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Модулі	Модуль 1				
Назва модуля	Техніки художньої обробки металу (ювелірне мистецтво)				
Кількість балів за модуль	236 балів				
Теми практичних занять	Тема 1. Ескізування як основний з підготовчих етапів створення ювелірного виробу. Обрання технологічного шляху створення ювелірного виробу (3 бали за відвідування + 30 балів за роботу = 33 бали)	Тема 2. Виготовлення воскової моделі ювелірного виробу (4 бали за відвідування + 40 балів за роботу = 44 бали)	Тема 3. Технічні особливості литва в бронзі (5 балів за відвідування + 50 балів за роботу = 55 балів)	Тема 4. Техніка перегородчастої гарячої емалі на бронзі та сталі (5 балів за відвідування + 50 балів за роботу = 55 балів)	Тема 5. Монтування та фінальна обробка ювелірного виробу (4 бали за відвідування + 40 балів за роботу = 44 бали)
Самостійна робота	П 6.2. (5 балів)	-	-	-	-
Види поточного контролю	-				
Підсумковий рейтинговий бал	236 балів (коефіцієнт успішності: $236 : 60 = 3,93$)				
Форма підсумкового контролю	Екзамен 40 балів				

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Емельянов А. Ю. История художественного эмалирования – горячая эмаль. Режим доступа: <http://afgan-bazar.ru/node/606>. Дата доступа: 16.09.2018 р. Дата доступа 16.09.2018 р.
2. Новиков В., Павлов В. Ручное изготовление ювелирных украшений. – Л.: Политехника, 1991.–140с. Режим доступа: <https://www.chipmaker.ru/files/file/1058/> Дата доступа 16.09.2018 р.
3. Синкенес Дж. Руководство по обработке драгоценных и поделочных камней. – М.: Мир, 1989. – 423 с. Режим доступа: <http://www.geokniga.org/books/2367> Дата доступа 16.09.2018 р.
4. Смит Г. Драгоценные камни: Пер. с англ. / Г. Смит. – М.: Мир, 1984. – 558 с., ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/4925/>)

5. Шмагало Р. Т. Художній метал України ХХ – поч. ХХІ ст. Енциклопедія художнього металу. Том II / Р.Т. Шмагало. – Львів: Априорі, 2015. – 668 іл., 276 с. Режим доступу: <http://artmetal.org.ua> Дата доступу 16.09.2018 р.

Додаткова:

1. Бородай Ю. Українська емаль. – К.: Український письменник, 2013. – 261 с.
2. Бреполь Эрхард. Теория и практика ювелирного дела. – М.: Соло, 2000. – 522 с.
3. Джаспер Стоун. Драгоценные камни и лечебные минералы. Энциклопедия. – СЗКЭО, 2009. – 272 с.
4. Флеров А.В. Материаловедение и технология художественной обработки металлов / учебник. – М.: Высш. школа, 1981. – 288 с.: ил.
5. Шуман Вальтер. МИР КАМНЯ. Горные породы и минералы. – М.: Мир, 1986. - 215 с.
6. Авнерова Селина. Полная энциклопедия камней и амулетов. Режим доступу: <http://www.bibliotekar.ru/6-tovarovedenie/44>. Дата доступу 16.09.2018 р.
7. Шаталова И. В. Стили ювелирных украшений. Словарь специальных терминов. Режим доступу: <http://www.bibliotekar.ru/yuvelir/73.htm> Дата доступу 16.09.2018 р.
8. Шуман Вальтер. МИР КАМНЯ. Горные породы и минералы. – М.: Мир, 1986. - 215 с.

9. Додаткові ресурси:

1. Емельянов А. Цветные горячие эмали и технология художественного эмалирования/ Емельянов А., Емельянова Е., Смольняков Д., Федяева Т. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://hotemal.ru/node/247>
2. Енциклопедія художнього металу. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.artmetal.org.ua/%d1%96%d0%bd%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f/>
3. Типология эмалей. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://ostmetal.info/istoriya-emalej-svoystva-raznovidnosti-i-primeneniye/>